

Szakmai beszámoló
Vallásos érzelmek és a 17–18. századi itáliai és magyarországi népmissziók
(OTKA PD 112622)

Kutatásunk kettős célt tűzött ki maga elé: egyrészt a 17. századi itáliai és a 18. századi magyarországi penitenciális népmissziókra vonatkozó források kiadásra előkészítését, másrészt azok érzelemtörténeti szempontú vizsgálatát vállalta.

1. Forráskiadvány (kutatóutak)

A kapott támogatás egy részét magyarországi és külföldi kutatóutakra fordítottuk, amelyek során a 17. századi itáliai és a 18. századi magyarországi penitenciális népmissziókra vonatkozó források feltárására irányuló alapkutatást végeztünk, valamint a források jelentős részét (595 lap, 2.403.804n, a tartalomjegyzéket lásd függelékben) kiadásra készítettük elő.

Első lépésként négy város levéltárainak (Eger, Győr, Róma, Szombathely) állományát tekintettük át azzal a céllal, hogy a forráskiadvány számára megfelelő dokumentumokat találjunk. Ahogyan azt már a pályázat beadásakor is jeleztük, a magyarországi levéltárak közül azért ezekre esett a választásunk, mert ezek voltak azok területek, amelyeken a 18. században rendszeresen tartottak penitenciális népmissziókat.

Az Egri Főegyházmegyei Levéltárban misszionáriusi leveleket és missziókról készített beszámolókat, a Győri Egyházmegyei Levéltárban a penitenciális missziókra vonatkozóan újabb adatokat találtunk. A jezsuita rend központi római levéltárában (Archivum Romanum Societatis Iesu, a továbbiakban ARSI) a feltáró munka elsősorban az itáliai provinciák anyagára irányult. A Szombathelyi Egyházmegyei Levéltárból egy katekétikai misszió leírása került elő (1764, Németgencs). A katekétikai missziókat az 1750-es években indították, amivel párhuzamosan a penitenciális missziós módszer egyre inkább háttérbe szorult. A dokumentum részletesen bemutatja a katekétikai misszió menetét, ezért alkalmas arra, hogy összehasonlítsuk a két eltérő módszert. A Vas Megyei Levéltár közgyűlési jegyzőkönyvei egy 1726-os, katolikusok és kálvinisták között zajló konfliktus nyomait őrizték meg, amelynek helyszíne Ság (Kemenesalja) volt, és amelyben a jezsuita misszionáriusok is szerepet vállaltak. Erről a jezsuita évkönyv is beszámolt. A most megtalált forrás jelentősége abban áll, hogy segítségével ugyanazon eseménynek többféle narrációját szembesíthetjük egymással.

Második lépésként elkészítettük a téma szempontjából fontos, hosszabb, összefüggő szövegek átírását. Ezen kívül átírtuk azokat a forrásokat is, amelyekről a pályázatot megelőző kutatásaink során szereztünk tudomást. Így kerültek be a forráskiadványba a budapesti könyvtárak (ELTE EK, OSzK) kéziratárában, a Kalocsai Főegyházmegyei Levéltárban és Főszékesegyházi Könyvtárban, a Piarista Rend Magyar Tartománya Központi Levéltárában, a

Debreceni Református Kollégium Levéltárában, a Pécsi Egyházmegyei Levéltárban, a Baranya Megyei Levéltárban és a Gyulafehérvári Főegyházmegyei Levéltár Kolozsvári Gyűjtőlevéltárában őrzött iratok is. Az 1760–61, 1769–71 közötti jezsuita évkönyvek hiányoznak az ARSI-ból, de megvannak a bécsi ÖNB-ben. Az MTA KIK mikrofilmjei alapján ezekből is átírtuk a témánkra vonatkozó részeket.

Harmadik lépésként elkezdjük az átírt szövegek visszaellenőrzését. Ez a munkafolyamat jelenleg is tart.

A legfontosabb jövőbeli feladat pályázati vagy más támogatói hozzájárulást szerezni a kötet nyelvi és szakmai lektorálásához, valamint a kiadás dologi költségeihez.

A forráskiadvány olyan 18. századi, Magyarországra és Erdélyre vonatkozó, valamint olyan 17. századi itáliai forrásokot tartalmaz, amelyek kevésbé ismertek a magyar és az olasz kutatás számára, miközben többféle tudományterület (egyház- és művelődéstörténet, néprajz, Magyarország és Erdély története stb.) számára kínálnak új adatokat és kutatási lehetőségeket. Segítségükkel lehetővé válik a jezsuita missziós tevékenység vizsgálata is, mind az európai, mind az Európán kívüli missziók kontextusában, valamint más szerzetesrendek gyakorlatával összehasonlítva.

Mivel a penitenciális missziókban a bűnbánathoz és a megtéréshez vezető érzelmek köztudottan fontos szerepet kaptak, ezért az érzelemtörténeti kutatási irány is termékenynek mutatkozik a szóban forgó források elemzésekor. A pályázat futamideje alatt megjelent tanulmányaink egy részében ennek a szempontnak az érvényesítésére vállalkoztunk.

2. Publikációk és előadások

Két alkalommal tartottunk konferencia-előadást a magyarországi és az erdélyi penitenciális népmissziókról (*A katolikus egyház története, újjászületése a 18. századi Debrecenben*, Debrecen, 2015. június 12.; Kolozsvár, *A változás kultúrái és kihívásai a 16–18. századi Erdélyben*, 2016. december 9–10.) Mindkét előadásban és az azokból született tanulmányokban mélyfűrást végeztünk: a váradi egyházmegyében és az Erdélyben ilyen módszerrel tartott missziókat tettük vizsgálat tárgyává levéltári források alapján, arra keresve a választ, hogy a jezsuiták milyen válaszokat adtak a többfélekezetű területek jelentette kihívásokra. Egy másik tanulmányban a penitenciális missziók során alkalmazott énekeskönyveket vettük számba könyv- és kiadástörténeti szempontból, valamint a zene missziókban betöltött funkcióit vizsgáltuk. Levéltári kutatásaink során egy eddig ismeretlen, kéziratban fennmaradt Gyalogi-prédikációt is találtunk, amely 1728-ban a marosvásárhelyi templom alapkövetételekor hangzott el. A szöveg nemcsak irodalomtörténeti jelentőséggel

bír, hanem a marosvásárhelyi jezsuita misszió sokszor konfliktusoktól sem mentes tevékenységének értelmezéséhez is hozzájárul.

2.1. Érzelemtörténeti vizsgálódások

A pályázat futamideje alatt az érzelmek és a jezsuita lelkeség, az érzelmek és a penitenciális népmissziók tárgyában egy előadás született (DE Reformációkutató és Kora Újkori Művelődéstörténeti Műhely) és két tanulmány jelent meg, az egyik angol nyelven, jelentős nemzetközi folyóiratban (Archivum Historicum Societatis Iesu).

Forrásaink érzelemtörténeti szempontú vizsgálatának elméleti keretét John Corrigan és Barbara H. Rosenwein elméleti megállapításai jelentették. Corrigan (*Introduction in: Religion and Emotion: Approaches and Interpretations*, J. CORRIGAN (ed.), Oxford, OUP, 2004, 18.) arra hívta fel a figyelmet, hogy minden vallás, közvetett vagy közvetlen módon, közvetíti a követői felé, hogy milyen érzelmi megnyilatkozásokat vár el tőlük. Rosenwein (*Emotional Communities in the Early Middle Ages*, New York, Cornell UP, 2006, 2.) pedig megalkotta az érzelmi közösség fogalmát. Azokat a csoportokat nevezte így, amelyek tagjai az érzelmek kifejezésére vonatkozóan ugyanazokat a szabályokat vallják érvényesnek, és ugyanazokat az érzelmeket tartják kívánatosnak vagy elítélendőnek. Az egyes érzelmi közösségek jellemzőihez a hozzájuk köthető szövegek vizsgálatán keresztül is eljuthatunk. Bár Rosenwein középkori szövegeket elemzett, egyetérthetünk Jan Plamperrel (*The History of Emotions: An Introduction*, Oxford, OUP, 2015, 69.), aki úgy véli, hogy a fogalom bármely korszakra alkalmazható.

Kutatásaink során a 16–17. századi jezsuitákat tekintettük érzelmi közösségnek, amelynek érzelmekre és az azok kifejezésére vonatkozó preferenciáit és normáit elsősorban a sírás szempontjából vettük szemügyre. A sírás szöveges reprezentációit elemeztük arra keresve a választ, hogy a jezsuiták milyen érzelmeket és spirituális tartalmakat kapcsolnak hozzá, és hogy direkt vagy indirekt módon milyen formai elvárásokat fogalmaztak meg a kivitelezésére vonatkozóan. Többek között azt állapítottuk meg, hogy a jezsuiták a külső megnyilatkozások és az érzelmek között szoros és közvetlen kapcsolatot tételeztek fel, és ennek megfelelően a könnyeket is jelekként értelmezték, elsősorban a *contritio* és a *megtérés* jeleként. A népmissziókban ezért, nemtől és társadalmi helyzettől függetlenül, elvárt viselkedési és érzelmkifejezési forma volt a sírás, amelyet a misszionáriusok saját példájukkal és egyéb eszközökkel igyekeztek kiváltani a résztvevőkből. A szövegeket elemezve arra jutottunk, hogy a sírás utólagos elbeszélései elsősorban bibliai mintákat és a VI–VII. századi szerzetes Johannes Climacus *Scala Paradisi* című munkáját követik,

valamint hasonlósági relációba helyezik egyes szentek és a missziókon részt vevők bűnbánati gyakorlatait.

2.2. OTKA-programunk hozadéka a hazai és nemzetközi kutatás számára

Úgy véljük, hogy programunk egyrészt felhívta a figyelmet egy, a magyarországi kutatásban alig érvényesített szemléletmód alkalmazási lehetőségeire, másrészt tovább gazdagította a nemzetközi érzelemtörténeti kutatásokat. Angol nyelvű tanulmányunkban ugyanis az ismeretlen vagy kevésbé ismert kéziratok források és a 17. századi nyomtatásban megjelent munkák együttes vizsgálata új tudományos eredményekre vezetett a kora újkori jezsuiták és az érzelmek témájára vonatkozóan.

2.3. A további kutatások lehetősége

A jezsuita penitenciális népmissziók és a vallásos érzelmek kapcsolata számos jövőbeli kutatás tárgyát képezheti. Érdemes lenne tovább vizsgálni a missziókban használt érzelmkeltő és -irányító eszközöket és módszereket, elemezni viszonyukat a jezsuita retorikával és a színjátszással.

A missziók hasznosságát és hatásosságát a korban gyakran a gyónók számával mérték. Indokolt lenne emiatt bevonni az elemzésbe a gyónatatók és gyónók számára készített írásokat is, és megvizsgálni, hogy azokban milyen érzelmeket és érzelmkifejezési módokat tartottak szükségesnek a gyónáshoz.

Az egyéni kutatási lehetőségeken túl, úgy véljük, hogy a téma alkalmas lenne arra is, hogy kutatócsoportos munka épüljön rá. Minden bizonnyal érdekes eredményekre vezetne a kora újkori szerzetesrendek missziós gyakorlatának összehasonlító vizsgálata abból a szempontból, hogy milyen szerepet szántak az érzelmeknek a kegyességgyakorlásban, mely érzelmeket értékelték nagyra és melyeket tartották elkerülendőnek, hogyan vélekedtek az érzelmek külsődleges megnyilatkozásairól és színre viteléről.

3. A költségtervtől történő eltérések indoklása

A kutatás mindhárom évében módosítani kellett a költségtervet. Ehhez a kérelmeket benyújtottuk, a módosításokat a Hivatal engedélyezte. Ezekre egyrészt azért volt szükség, mert a Debreceni Egyetemen 2016. január 1-jén új szabályzat lépett életbe a külföldi kiküldetésre vonatkozóan. E szerint a napi díj általános mértéke 40 euró, míg a pályázat beadásakor ez 34 euró volt. A másik ok a forint–euró árfolyam változása a pályázat beadása és a külföldi kutatóút ideje között eltelt időszakban. A gyenge forint miatt az euróban kifizetett összegek magasabbak lettek a költségtervben szereplő összegeknél. A hiányokat a 3.3. egyéb költség sorról csoportosítottuk át.

Függelék

Documenta ad missiones poenitentiales Societatis Iesu in Hungaria et Italia institutas (saec. XVII–XVIII.)

I. Missiones in Hungaria	13
I.1. Epistolae generalium	13
I.2. Litterae annuae	46
ARSI, Aust. 172, Hist. Litt. ann., 1715, pp. 39–40.....	46
ARSI, Aust. 173, Hist. Litt. ann., 1716, ff. 14v–20v.....	47
ARSI, Aust. 174, Hist. Litt. ann., 1717, pp. 25–30.....	56
ARSI, Aust. 175, Hist. Litt. ann., 1718, pp. 43–47.....	60
ARSI, Aust. 175, Hist. Litt. ann., 1718, pp. 75–82.....	68
ARSI, Aust. 176, Hist. Litt. ann., 1719, pp. 77–83, 88–89, 91–92.....	70
ARSI, Aust. 177, Hist. Litt. ann., 1720, pp. 39–40, 44–46.....	76
ARSI, Aust. 178, Hist. Litt. ann., 1721, pp. 10–13, 21–22.....	78
ARSI, Aust. 179, Hist. Litt. ann., 1722, ff. 21v–29v.....	81
ARSI, Aust. 180, Hist. Litt. ann., 1723, ff. 17r–24r.....	92
ARSI, Aust. 181, Hist. Litt. ann., 1724, ff. 27v–31v.....	100
ARSI, Aust. 182, Hist. Litt. ann., 1725, ff. 42r–50r.....	105
ARSI, Aust. 183, Hist. Litt. ann., 1726, ff. 17v, 24r–31r.....	113
ARSI, Aust. 184, Hist. Litt. ann., 1727, ff. 20r–22r, 23v–29v.....	122
ARSI, Aust. 185, Hist. Litt. ann., 1728, ff. 36v–39r.....	131
ARSI, Aust. 186, Hist. Litt. ann., 1729, ff. 27v–36r, 40r–41v.....	134
ARSI, Aust. 187, Hist. Litt. ann., 1730, ff. 25v–26r, 29r–40r.....	143
ARSI, Aust. 188, Hist. Litt. ann., 1731, pp. 171–237.....	153
ARSI, Aust. 189, Hist. Litt. ann., 1732, pp. 87–98, 116–124.....	171
ARSI, Aust. 190, Hist. Litt. ann., 1733, pp. 27–29, 39–44, 53–58.....	179
ARSI, Aust. 191, Hist. Litt. ann., 1734, ff. 31r–41r.....	187
ARSI, Aust. 192, Hist. Litt. ann., 1735, ff. 23v–31r.....	202
ARSI, Aust. 193, Hist. Litt. ann., 1736, ff. 12v–16v, 20v–25r.....	212
ARSI, Aust. 194, Hist. Litt. ann., 1737, ff. 119r–137r.....	225
ARSI, Aust. 195, Hist. Litt. ann., 1738, ff. 109r–115r.....	242
ARSI, Aust. 196, Hist. Litt. ann., 1739, ff. 16v, 20v–22r.....	248
ARSI, Aust. 197, Hist. Litt. ann., 1740, p. 38.....	251
ARSI, Aust. 198, Hist. Litt. ann., 1741, pp. 40–43.....	251
ARSI, Aust. 200, Hist. Litt. ann., 1743, pp. 20–34.....	253
ARSI, Aust. 201, Hist. Litt. ann., 1744, pp. 39–59.....	264
ARSI, Aust. 202, Hist. Litt. ann., 1744, pp. 44–78.....	282
ARSI, Aust. 203, Hist. Litt. ann., 1745, ff. 33r–35r, 47r–56v.....	303
ARSI, Aust. 204, Hist. Litt. ann., 1747, ff. 45v–52r.....	312
ARSI, Aust. 205, Hist. Litt. ann., 1748, ff. 27v–30v.....	319
ARSI, Aust. 208, Hist. Litt. ann., 1751, ff. 31r–32v.....	322
ARSI, Aust. 210, Hist. Litt. ann., 1753, ff. 54v–58r.....	323
ARSI, Aust. 211, Hist. Litt. ann., 1754, ff. 28v–30v.....	325
ARSI, Aust. 212, Hist. Litt. ann., 1755, ff. 35r–36v, 43r–50v.....	326
ARSI, Aust. 213, Hist. Litt. ann., 1756, f. 50v.....	335
ARSI, Aust. 214, Hist. Litt. ann., 1757, ff. 20v–22v.....	336
ARSI, Aust. 215, Hist. Litt. ann., 1758, ff. 23r–25r.....	340
ARSI, Aust. 216, Hist. Litt. ann., 1759, ff. 20r–21r.....	343
ÖNB, Cod. 12154, Litt. ann. Viennenses, 1760, ff. 26r–32v. (MTA Könyvtár és Információs Központ, B7011 mikrofilm alapján).....	345
ÖNB, Cod. 12155, Litt. ann. Viennenses, 1761, ff. 9v–12r. (MTA Könyvtár és Információs Központ, B7011 mikrofilm alapján).....	354
ARSI, Aust. 217, Hist. Litt. ann., 1762, ff. 19v–25v.....	357
ARSI, Aust. 218, Hist. Litt. ann., 1763, ff. 22v–25v.....	362
ARSI, Aust. 219, Hist. Litt. ann., 1764, ff. 17r–v, 22r–23r.....	366
ARSI, Aust. 220, Hist. Litt. ann., 1765, ff. 27v–29v, 40v–43r.....	368
ARSI, Aust. 221, Hist. Litt. ann., 1766, ff. 23v–29r.....	375

ARSI, Aust. 222, Hist. Litt. ann., 1767, ff. 25v–26r.....	383
ARSI, Aust. 223, Hist. Litt. ann., 1768, ff. 20v–22r.....	384
ÖNB, Cod. 12162*, Litt. ann. Viennenses, 1769, ff. 21v–24r. (MTA Könyvtár és Információs Központ, B7012 mikrofilm alapján).....	386
ÖNB, Cod. 12163, Litt. ann. Viennenses, 1770, ff. 19v–22v. (MTA Könyvtár és Információs Központ, B7013 mikrofilm alapján).....	391
ÖNB, Cod. 12164, Litt. ann. Viennenses, 1771, ff. 16v–19r. (MTA Könyvtár és Információs Központ, B7013 mikrofilm alapján).....	394
I.3. Fructus missionum	398
ARSI, Aust. 229, Fructus missionum, 1672–1773, ff. 101r–103Av.....	398
ARSI, Aust. 229, Fructus missionum, 1672–1773, ff. 104ar–104br.....	406
ARSI, Aust. 229, Fructus missionum, 1672–1773, ff. 104er–104gv.....	407
ARSI, Aust. 229, Fructus missionum, 1672–1773, ff. 104ir–104ov.....	410
ARSI, Aust. 229, Fructus missionum, 1672–1773, ff. 287ar–287br.....	423
I.4. Notanda pro missionibus Segnerianis rite instituendis	424
OSzK, Kézirattár, Quart. Lat. 2579, ff. 1r–34r.	424
I.5. Elogia missionariorum	453
Ignatius Grembs, ARSI, Aust. 175, Hist. Litt. ann., 1718, pp. 299–301.....	453
Michael Lovinich, ARSI, Aust. 187, Hist. Litt. ann., 1730, ff. 148r–153r.....	454
Paulus Kolosvári, ELTE EK, Collectio Kaprinayana A, tom. V, pp. 95–102.....	457
Paulus Kolosvári, ARSI, Aust. 188, Hist. Litt. ann., 1731, pp. 561–585; ELTE EK, Collectio Kaprinayana A, tom. V, pp. 103–108.....	463
Joannes Leeb, ARSI, Aust. 189, Hist. Litt. ann., 1732, pp. 318–321.....	468
Joannes Baptista Jacobovich, ARSI, Aust. 190, Hist. Litt. ann., 1733, pp. 211–218.....	469
Stephanus Adami, ARSI, Aust. 190, Hist. Litt. ann., 1733, pp. 267–268.....	472
Iosephus Aparnick, ARSI, Aust. 191, Hist. Litt. ann., 1734, f. 12v.....	473
Antonius Malknecht, ARSI, Aust. 192, Hist. Litt. ann., 1735, ff. 73r–73v.....	473
Carolus Tosch, ARSI, Aust. 194, Hist. Litt. ann., 1737, ff. 33v–34r.....	475
Carolus Scherern, ARSI, Aust. 196, Hist. Litt. ann., 1739, ff. 83r–v.....	476
Josephus Lovina, ARSI, Aust. 199, Hist. Litt. ann., 1742, pp. 99–102.....	476
Michael Kissóczi, ARSI, Aust. 199, Hist. Litt. ann., 1742, pp. 119–120.....	478
Antonius Farkas, ARSI, Aust. 204, Hist. Litt. ann., 1747, f. 89r.....	478
Joannes Berzeviczi, ARSI, Aust. 207, Hist. Litt. ann., 1750, ff. 44r–45r.....	479
Franciscus Ruck, ARSI, Aust. 209, Hist. Litt. ann., 1752, ff. 46r–47r.....	480
Georgius Mulich, ARSI, Aust. 212, Hist. Litt. ann., 1755, ff. 125r–127r.....	480
Nicolaus Petkó, ARSI, Aust. 213, Hist. Litt. ann., 1756, ff. 128r–129r.....	482
I.6. Litterae	482
A vándormissziók alapítólevele, Bécs, 1715. május 12. (ELTE EK, Collectio Prayana tom V., Nr. 70., f. 559.).....	482
Archivio Storico de Propaganda Fidei, Fondo (S. C.), Scritture riferite nei congressi, Ungheria e Transilvania, V, 1728–1760, ff. 36r–39r, Kolosvári Pál levele, Kolozsvár, 1730. február 11.....	483
Piarista Rend Magyar Tartomány Központi Levéltár, II. 11. Debreceni rendház, lib. 7, p. 95.....	486
Georgius Mulih S. J. Missionarius Apostolicus levele, 1734. február 8. KÉL, I. 1. a., Missiones, fasc. 1., 1734–1839.....	487
Egri Főegyházmegyei Levéltár (EFL), Archivum vetus, 229, Missionarios tangentia, 1734–1799, Kolozsvár, 1749. április 27. Joannes Bapt. Jósá levele	488
Egri Főegyházmegyei Levéltár (EFL), G. Protocollumok 1600–1928, 3611, Protocollum dioecesanum, 1755–1761, 1755. július 12., ff. 127r–v.....	489
Pécsi Egyházmegyei Levéltár, Protocolla ab anno 1751 usque 1769, nr. 52/1761.....	489
Baranya Megyei Levéltár, IV. 1. b., 138/1761.....	490
I.7. Relationes	491
Kalocsai Főszékesegyházi Könyvtár, Ms. 328, Diarium residentiae SJ Varadino Olaszensis, ff. 47r–48r. ..	491
Piarista Rend Magyar Tartomány Központi Levéltár, II. 11. Debreceni rendház, lib. 7, pp. 94–96.....	492
OSzK, Kézirattár, Oct. Hung. 375, ff. 1r–16v.....	493
Diarium Parochialis Ecclesiae Romano-Catholicae Claudiopolitanae, 1735–1777.....	501
Debreceni Református Kollégium Levéltára, II. 10. a., 4. kötet (Acta Sedis Scholasticae Judiciaria, ab anno 1748–1756), f. 590. (1753)	501
Egri Főegyházmegyei Levéltár (EFL), Archivum vetus, 229, Missionarios tangentia, 1734–1799, Series peregrinationis apostolicae autumnalis, anno 1767.....	502

Egri Főegyházmegeyi Levéltár (EFL), Archivum vetus, 229, Missionarios tangencia, 1734–1799, Relatio super missione apostolica, anno 1768.	504
Egri Főegyházmegeyi Levéltár (EFL), Archivum vetus, 229, Missionarios tangencia, 1734–1799, Acta peregrinationis apostolicae, anno 1768.	506
I.7. Varia	507
Vas Megyei Levéltár, IV. 1. a. (Vas Vármegye Nemesi Közgyűlésének iratai, Köz- és kisgyűlési jegyzőkönyvek), anno 1726, pp. 631–635.	508
Vas Megyei Levéltár, IV. 1. a. (Vas Vármegye Nemesi Közgyűlésének iratai, Köz- és kisgyűlési jegyzőkönyvek), anno 1726, pp. 641–643.	510
Vas Megyei Levéltár, IV. 1. a. (Vas Vármegye Nemesi Közgyűlésének iratai, Köz- és kisgyűlési jegyzőkönyvek), anno 1726, pp. 667–669.	512
II. Missiones in Italia	513
II. 1. Avvertimenti a chi desidera impiegarsi nelle missioni del V. P. Antonio Baldinucci d. C. d. G., ARSI, Rom. 184, II, P. Antonius Baldinucci, Missiones et Epistolae (1670–1717), ff. 476r–497v.	513
II. 2. Conciones	540
ARSI, 16.X.3, pp. 195–261, Svegliarini per le Missioni.	540
ARSI Biblioteca, 16.X.2.a, Discorsi di Missione del P. Gianbattista Scaramelli, pp. 141–165, Predica Dell’Inferno.	548
II. 3. Relationes	555
ARSI, Rom 181, Missioni, 1659–1698, I, ff. 194r–195v, Gubbio, 1664, Giuseppe Santini és Gio. Maria Nelli missziója	555
ARSI, Rom 181, Missioni, 1659–1698, II, ff. 315r–320v, missioni di Paolo Antonio Appiani, Albano Domenico Lazzarini, in Picinisco, nel 1677.	556
ARSI, Rom 181, Missioni, 1659–1698, II, ff. 439r–457r, Notitia generale delle nostre missioni	560
ARSI, Rom. 132, Historia, II, 1650–1654, ff. 513–528v, Costanzo Gubernali levele, 31 luglio 1654.	563
ARSI, Rom. 133, Historia, II, 1657–1659, ff. 320r–321v, Antonio Maria Galletti levele, 1657	580
ARSI, Rom. 133, Historia, II, 1657–1659, ff. 392r–393r, Breve ragguaglio della missione fatta dal P. Girolamo Bussi, e dal P. Lorenzo Martini Rettore del Collegio di Recanati	582
ARSI, Rom. 133, Historia, II, 1657–1659, ff. 425r–426r, Relatione della missione fatta in Panicale	583
ARSI, Neap. 74a, Historia 1642–1646, 1649, Missioni, fasc. 2., ff. 182–211, Relatione di vna missione fatta da due Reu: Padri della Compag.a di Giesù, Nella Città di Andria del Regno di Napoli, nell’Anno M.D.C.XLVI. Scritta da Modesto Cvrtopassi, e dedicata all’Ecc.mo Signore D. Martio Pignatelli Principe di Minervino	584
ARSI, Neap. 74a, ff. 260r–284r, Relatione d’una missione fatta in Capua da tre Reverendi Padri della Compagnia di Giesù nel principio dell’anno 1649.	586
ARSI, Neap. 75, Historia 1650–1675, ff. 53r–58r, Relatione della Missione fatta da Padri della Compagnia di Giesù nella Città di Nola nel mese di Novembre 1653.	589
ARSI, Neap. 76, Historia, I, 1664–1696, ff. 124r–129r, Relatione della Missione fatta nella Città di Monopoli da tre de’ Nostri a di 27 di Aprile 1670.	590
ARSI, Neap. 76, Historia, II, 1700–1767, ff. 575r–577r, Relatione della Missione fatta nella Città di Nola dal Padre Giovan Battista Cacciottolo della Compagnia di Gesù	592